

Drodzy Czytelnicy!

Książka, którą oddajemy w Wasze ręce, stanowi owoc naszych doświadczeń w stosowaniu i nauczaniu prawniczego języka angielskiego (*Legal English*). Do wielu ustaleń i refleksji w tej materii doprowadziły nas, obok własnej praktyki zawodowej, pytania zadawane nam przez studentów, prawników oraz tłumaczy, zmagających się z różnymi problemami translacyjnymi. Pytania te wielokrotnie stanowiły dla nas wyzwanie, na które niełatwo było znaleźć odpowiedź w literaturze przedmiotu dostępnej na rynku polskim. Wynika to zapewne ze specyfiki dyskursu prawnego funkcjonującego w ściśle określonym kontekście społeczno-kulturowym i powoduje trudności w przekładzie tekstów dotyczących prawa na język obcy. Jest to szczególnie widoczne w odniesieniu do terminologii związanej z prawem stosowanej w różnych systemach, np. *common law*. Całkowicie odmienne podejście do prawa i zasad jego stosowania sprawia, że jest to terminologia nieprzystająca do opisu porządków prawnych Europy kontynentalnej, do których należy zaliczyć również prawo polskie. W literaturze przedmiotu sformułowano zresztą pogląd (do którego jesteśmy skłonni się przychylić) o częstej niemożności odnalezienia bezpośrednich ekwiwalentów pewnych pojęć w procesie ich tłumaczenia na język obcy. Zresztą najlepszym tego przykładem jest samo określenie *common law*, uznawane powszechnie za nieprzetłumaczalne.

Ujmując zatem rzecz prostymi słowami, niektórych terminów nie da się opisać po angielsku w taki sposób, by zostały one w pełni zrozumiane przez osobę posługującą się wyłącznie tym językiem. W większości przypadków możliwe jest osiągnięcie jedynie tzw. ekwiwalencji funkcjonalnej, tj. przetłumaczenie określonego słowa tak, żeby w przybliżeniu odnosiło się ono do określonej instytucji prawnej. Potęguje to doświadczone w tej dziedzinie trudności, ponieważ – jak powszechnie wiadomo – w stosunkach prawnych szczegóły mają duże znaczenie.

Pomijając jednak zawichości teorii przekładu, realia życia zawodowego wymagają od prawników, o tłumaczach nie wspominając, posługiwania się angielskim specjalistycznym językiem prawa, a także tłumaczenia na ten język dokumentów. Oczywistym jest, że język angielski dominuje na całym świecie jako język transnarodowych korporacji i masowej popkultury. A zatem tłumaczyć jakoś trzeba. Tylko jak to zrobić, by zostać zrozumianym? W tym zadaniu pomoc właśnie ma nasza książka.

Przedstawiona w tej publikacji tematyka została pogrupowana w pięć zasadniczych działów odpowiadających powiązanym ze sobą obszarom prawa, które, w naszej ocenie, stanowią zakres najbardziej przydatnego materiału do nauki prawniczego języka angielskiego. Nasza książka cechuje się też pewną specyfiką – oprócz starannie dobranego zestawu zdań z danej dziedziny wraz z ich tłumaczeniem odnajdziecie w niej, drodzy Czytelnicy, nasze komentarze i wyjaśnienia – co do

ciekawych, a także przydatnych, kwestii lingwistycznych, prawnych i prawno-lingwistycznych wraz z odpowiednim odwołaniem do literatury fachowej, uzasadniającym przedstawione opinie. Refleksje te zamieszczono w tzw. dymkach. W naszej opinii bowiem zaproponowanie dobrych tłumaczeń prawniczych możliwe jest jedynie na podstawie rezultatów żmudnych badań komparatystycznych, które są dostępne w specjalistycznych publikacjach.

W słowniczku, który znajduje się na początku każdej lekcji znajdują się wyrazy i związki wyrazowe, które zostaną użyte w zdaniach dotyczących wybranej dziedziny prawa. Czasowniki (np. *to sue*) i zwroty rozpoczynające się od czasowników (np. *to act on sb's behalf*) poprzedza słowo *to*. Niektóre rzeczowniki i wyrażenia rzeczownikowe poprzedza rodzajnik nieokreślony *a/an*, który precyzuje kategorię wyrazu, np. *an appeal* (rzeczownik) w odróżnieniu od *to appeal* (czasownik) i informuje o policzalności danego rzeczownika w określonym kontekście. Jeśli natomiast przed rzeczownikiem lub wyrażeniem konieczne jest użycie rodzajnika określonego *the*, jest to również zaznaczone w słowniczku, np. *the Supreme Court*.

Oddajemy zatem w Wasze ręce książkę stanowiącą pomoc w zmaganiach lingwistycznych z *Legal English*. Dodażyliśmy wszelkich starań, by przytaczane tłumaczenia były jak najwyższej jakości, mając jednak na uwadze powyżej opisane ograniczenia, zdajemy sobie także sprawę, że nie jest to praca idealna. Jeżeli chcielibyście, drodzy Czytelnicy, podzielić się swoimi uwagami lub zaproponować lepsze rozwiązania, prosimy o kontakt pod adresem biuro@prestonpublishing.pl. Osobom, które przekażą nam ciekawe uwagi, zrewanżujemy się, mamy nadzieję, inspirującą wymianą poglądów dotyczącą poruszonych kwestii.

Autorzy

1. Comparative Law Prawo porównawcze	7
2. Legal Education Edukacja prawnicza	13
3. Legal Professions Zawody prawnicze	19
4. Court System System sądów	25
5. Constitutional Law Prawo konstytucyjne	31
Revision 1	37
6. Introduction to Business Wprowadzenie do działalności gospodarczej	41
7. Doing Business 1 Prowadzenie działalności gospodarczej 1	47
8. Doing Business 2 Prowadzenie działalności gospodarczej 2	53
9. International Business Transactions Międzynarodowe transakcje gospodarcze	59
10. Employing Staff 1 Zatrudnianie 1	65
11. Employing Staff 2 Zatrudnianie 2	71
Revision 2	77
12. Contract Formation Zawieranie umów	81
13. Legal Representation Przedstawicielstwo	87
14. Real Property Nieruchomości	93
15. Civil Liability and Damages Odpowiedzialność cywilna i odszkodowanie	99
16. Contract Law Prawo umów	105
17. Contract of Sale Umowa sprzedaży	111
18. Lease Najem/dzierżawa/leasing	117
19. Contract for Services Umowy o świadczenie usług	123
20. Inheritance Law Prawo spadkowe	129
Revision 3	135
21. Intellectual Property Prawa na dobrach niematerialnych	139
22. Consumer Law Prawo konsumenckie	145
23. Civil Proceedings Postępowanie cywilne	151
24. Arbitration Arbitraż	157
25. Environmental Law Prawo ochrony środowiska	163
26. Public Procurement Zamówienia publiczne	169
27. Public Services Usługi publiczne	175
28. Administrative Proceedings Postępowanie administracyjne	181
Revision 4	187
29. Public International Law Prawo międzynarodowe publiczne	191
30. Sources of EU law Źródła prawa UE	197
31. EU Institutions Instytucje UE	203
32. Internal Market Rynek wewnętrzny	209
33. State Aid Pomoc publiczna	215
34. Cohesion Policy Polityka spójności	221
35. Proceedings before the CJEU Postępowanie przed TSUE	227
Revision 5	233

VOCABULARY

a graduate	absolwent
to obtain a law degree	ukończyć studia prawnicze
law graduate	absolwent prawa
to practise law	wykonywać zawód prawniczy
first port of call	tu: osoba pierwszego kontaktu
to seek legal advice	szukać porady prawnej
varied	zróżnicowany
to act on somebody's behalf	działać na czyjąś rzecz
to negotiate a deal	(wy)negocjować porozumienie
to plead a case	prowadzić sprawę
to do advocacy	reprezentować klienta
attorney-at-law / legal advisor	radca prawny
an advocate	adwokat
state attorney	prokurator
public prosecutor	oskarżyciel publiczny
to derive from	pochodzić / wynikać z
public official	funkcjonariusz publiczny
to adjudicate	orzekać
to be appointed	być powołanym
dispute	spór
jury	ława przysięgłych
lay judge	ławnik
juror	członek ławy przysięgłych
to pass a verdict	wydać wyrok
to play a role	odgrywać rolę
to perform	wykonywać
lawyer	prawnik
notary	notariusz
criminal/civil cases	sprawy karne/cywilne
remit	zakres obowiązków
to provide legal services	świadczyć usługi prawne
to represent clients in court	reprezentować klientów w sądzie
to assist parties	pomagać stronom
legal assistance	pomoc prawna
legal advice	porada prawna
an individual / natural person	osoba fizyczna
body corporate / legal person	osoba prawna
corporate deals	porozumienia zawierane między osobami prawnymi

1.	Ukończenie studiów prawniczych nie zawsze jest konieczne, aby wykonywać konkretny zawód prawniczy.
2.	W niektórych krajach, np. w Zjednoczonym Królestwie, również absolwenci innych niż prawo kierunków studiów mogą zdobyć kwalifikacje do wykonywania zawodu prawnika.
3.	Polscy prawnicy muszą być absolwentami prawa.
4.	Adwokat i radca prawny to dwa podstawowe zawody prawnicze w obszarze udzielania porad prawnych.
5.	Uważa się, że osobą pierwszego kontaktu dla klientów poszukujących porady prawnej jest adwokat.
6.	Jednakże radca prawny może świadczyć usługi prawne osobom fizycznym i prawnym.
7.	Obecnie zarówno adwokat, jak i radca prawny może pomagać stronom w negocjowaniu porozumień zawieranych pomiędzy korporacjami, jak również w prowadzeniu spraw karnych.
8.	Czy radcom prawnym wolno działać w sądzie na rzecz swoich klientów? Czy nie jest to rola adwokatów?
9.	Niektórzy ludzie uważają adwokata za jedynego prawnika, który może reprezentować klientów w sądzie.
10.	Jednakże radcowie prawni również mogą reprezentować klienta.
11.	Zakres obowiązków adwokata i radcy prawnego wydaje się zbliżony do tego, który wykonują na przykład prawnicy amerykańscy.
12.	To prawda, ale między zawodami prawniczymi istnieje też wiele różnic.

1. Obtaining a law degree is not always necessary to perform a particular legal job.
2. In some countries, e.g. in the United Kingdom, non-law graduates can obtain qualifications to practise law.
3. Polish lawyers must be law graduates.
4. An advocate and an attorney-at-law are two major Polish legal professions in the area of legal advice.
5. The first port of call for clients seeking legal advice is considered to be an advocate.
6. However, an attorney-at-law may also provide legal services for natural persons and bodies corporate.
7. Nowadays, both an advocate and an attorney-at-law may assist parties in negotiating corporate deals as well as pleading criminal cases.
8. Are attorneys-at-law allowed to act on their clients' behalf in court? Isn't that the role of advocates?
9. Some people regard an advocate as the only lawyer who may represent clients in court.
10. However, attorneys-at-law can also do so in advocacy.
11. The remit of an advocate and an attorney-at-law seems similar to that of e.g. American lawyers.
12. That is true, but there are also many differences between legal professions.

Zasadniczo nazwy zawodów prawniczych nie powinny być tłumaczone, a w każdym razie nie powinny być tłumaczone w sposób powodujący błędne przeświadczenie co do podobieństwa pomiędzy profesjami z różnych systemów prawnych [J. Gościński 2015, 90-91]. W tym kontekście za szczególnie niewłaściwe należy uznać stosowanie słów *solicitor* i *barrister* jako tłumaczeń odpowiednio *radcy prawnego* i *adwokata*. *Solicitor* i *barrister* to dwa podstawowe zawody prawnicze, charakterystyczne dla systemu *common law* w wielu krajach anglojęzycznych. Tradycyjnie *barristers* byli uprawnieni do występowania przed sądami, zaś *solicitors* zajmowali się głównie doradztwem prawnym, sporządzaniem umów, pism urzędowych lub procesowych. Obecnie różnice między tymi zawodami ulegają stopniowemu zanikowi. *Legal advisor* bądź też *legal adviser* oraz *advocate* to najczęściej spotykane tłumaczenia na język angielski odpowiednio *radcy prawnego* oraz *adwokata*. Zgodnie jednak z uchwałą nr 102/X/2018 r. Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 22 września 2018 roku przyjmuje się termin *attorney-at-law* jako tłumaczenie nazwy zawodu radcy prawnego.

W angielskiej literaturze prawniczej zauważa się, że prawnicy z systemów *civil law* posługują się zwrotem, który po polsku brzmiałoby *działać w czyimś imieniu*, a po angielsku *act in the name of other*. Twierdzi się, że ten zwrot nie ma ustalonego znaczenia w angielskim i nie jest często używany. W związku z tym stosuje się konstrukcje w rodzaju *on behalf of another*, *for (lub on) account of*, *for the benefit of*, *in the interest of*, czy po prostu *for* (jak w wyrażeniu *to act for*) [F. Reynolds 2007, 802].

Twoje słówka

.....
.....
.....
.....
.....
.....

13.	Wywodzą się one ze specyfiki systemów prawnych <i>common law</i> i <i>civil law</i>
14.	Czy zawody prawnicze związane z pomocą prawną dla klientów w Zjednoczonym Królestwie i USA są zorganizowane w ten sam sposób?
15.	Nie, w USA jest tylko jeden taki zawód prawniczy, a w Zjednoczonym Królestwie dwa.
16.	Jednakże zakres ich zadań jest porównywalny.
17.	Czym zajmuje się sędzia?
18.	Sędzia jest funkcjonariuszem publicznym, który orzeka w sprawach spornych i innych, które trafiły do rozstrzygnięcia przez sąd.
19.	Jaką rolę odgrywa ława przysięgłych w systemach prawa precedensowego?
20.	Ława przysięgłych to grupa obywateli powołana do wydania wyroku w wielu sprawach karnych i cywilnych.
21.	Czy członkowie ławy przysięgłych są zawodowymi prawnikami?
22.	Nie, osoby te nie posiadają zwykle wykształcenia prawniczego. Nazywane są głosem ludu na sali sądowej.
23.	W Polsce podobną rolę odgrywają ławnicy.
24.	Ważnym zawodem prawniczym, którego przedstawiciele wydają wiele dokumentów prawnych, jest notariusz.

13. They derive from the specificity of common law and civil law legal systems.

14. Are legal professions connected with legal assistance for clients in the United Kingdom and the U.S. organised in the same way?

15. No, in the U.S. there is one such legal profession and in the United Kingdom two.

Prawnicy amerykańscy są określane mianem *attorney-at-law*. Jak zauważyliśmy w komentarzu do zdania nr 4, termin ten obecnie proponowany jest jako tłumaczenie zawodu radcy prawnego.

16. However, their remit is comparable.

17. What does a judge do?

18. A judge is a state official who adjudicates on disputes and other matters brought before court to be resolved.

Czasownik *adjudicate* oznacza rozstrzygnąć, rozstrzygnąć coś, np. *adjudicate a dispute* – rozstrzygnąć spór. Jeśli odnosimy się do konkretnej decyzji podjętej przez sąd w jakiejś sprawie, łączymy czasownik *adjudicate* z przyimkiem, np. *on* lub *in* – *adjudicate in/on a dispute* – orzec w sporze.

19. What is the jury's role in common law systems?

20. The jury are a group of citizens appointed to reach a verdict on many criminal and civil cases.

W literaturze zauważa się, że w krajach anglojęzycznych w zależności od tego, czy sprawa sądowa rozpatrywana jest z udziałem ławy przysięgłych, czy bez niego, używa się odpowiednio terminów *jury trial* i *bench trial*. W związku z tym złożenie wniosku o proces przed ławą przysięgłych może być przetłumaczone jako *jury trial requested* [L. Berezowski 2014, 28].

21. Are jurors qualified lawyers?

22. No, they usually lack legal qualifications. They are called "the voice of the people" in the courtroom.

23. In Poland, lay judges play a similar role.

24. An important legal profession whose representatives issue many legal documents is that of the notary.

Notariusze wykonujący swój zawód w krajach należących do kultury *civil law* (zwani również *notariuszami łacińskimi*) powinni być odróżnieni od tzw. *notaries public* z systemów *common law*, co do których uznaje się za niezasadne używanie sformułowania *notariusz* [M. K. Kolański 2013, 97]. Uznaje się, że zadaniem *notaries public* jest jedynie potwierdzenie tożsamości osób podpisujących się pod dokumentami, a nie czuwanie nad prawidłowym przebiegiem czynności prawnych wykonywanych w ich obecności [L. Berezowski 2014, 28].

Odpowiedz na następujące pytania, używając poznanego słownictwa:

Are jury members qualified lawyers?

What are the main differences between *barristers* and *solicitors*?

What does the job of a judge involve?

What is the barrister's privilege?

What is the difference between a juror and a lay judge?

Do you think that lay judges in Poland should have a stronger position in our legal system?

Uzupełnij brakujące litery, aby utrwalić poznane w tym rozdziale słownictwo.

sędzia - _ _ d _ e

zakres obowiązków - r _ _ _ t

notariusz - n _ _ _ _ y

pomoc prawna - legal a _ _ _ _ _ _ _ e

spór - _ i _ _ _ _ e

ława przysięgłych - _ u _ y

sędzia przysięgły - j _ _ _ r

osoba prawna - body c _ r _ _ _ _ e

osoba fizyczna - n _ _ _ _ | person

orzekać - to _ _ _ u _ _ _ _ e

judge, remit, notary, assistance, dispute, jury, juror, corporate, natural, adjudicate

KEY

I. Write a suitable preposition into each gap.

1. In the U.S., the executive power is vested _____ the President.
2. What rights are conferred _____ pregnant women under employment law?
3. Voters often ascribe traits and competencies to candidates _____ virtue _____ their gender.
4. Toys must be designed to conform _____ safety requirements.
5. A growing disenchantment with politics stems _____ the lack of trust towards politicians.
6. The case has been barred _____ the statute of limitations.
7. Petrol prices are subject _____ change, depending on the world's crude oil price.
8. Complaints concerning employment issues are lodged _____ employment tribunals.
9. In limited liability companies, executive directors are elected _____ secret ballot.
10. He applied _____ a job in a well-known law firm.

II. Use the correct form of the word in brackets.

1. A _____ has been passed to outsource cleaning services in the company. (RESOLVE)
2. Last week a newspaper publisher was accused of copyright _____. (INFRINGEMENT)
3. In tourist resorts, police officers enforce illegal-camping _____. (ORDINANCE)
4. An individual's right to privacy is protected by _____ (STATUTORY) in multiple forms.
5. Jurors are required to remain _____ during a trial. (PARTIAL)
6. Remuneration should be _____ to the amount of work done. (EQUIVALENCE)
7. As a law student, he did _____ in international law firms. (APPRENTICE)

8. _____ is the process of taking private property by the state for public purposes. (PROPERTY)
9. Members of Parliament are granted _____, which means that they are exempt from legal proceedings. (IMMUNE)
10. Offices for Consumer and Competition Protection check whether planned mergers are in _____ with Competition Law. (CONFORM)

III. Decide whether the following statements are true (T) or false (F).

1. Law studies in the U.S. are open to high-school graduates.
2. The work of students in a university law clinic is not supervised by a Law Professor.
3. The Ombudsman is also termed Commissioner for Human Rights.
4. An Ordinance is a law enacted by a local governmental authority.
5. The terms *lawyer* / *law graduate* mean the same.

IV. Write a suitable word into each gap. Use one letter for each blank. The first letter of the missing word has been given.

1. Judge Brown is p _ _ _ _ _ over this case.
2. In Poland, the so-called l _ _ judges assist judges in cases relating *inter alia* to family law.
3. The judge a _ _ _ _ _ that she should be released.
4. Workers in a coal mine held a b _ _ _ _ and rejected strike action.
5. The newly passed statute seems to i _ _ _ _ _ citizens' personal liberties.
6. A _ _ _ _ _ is the means by which a lawyer puts their client's case to the court, and may be both written and oral.
7. He was a _ _ _ _ _ d chairman.
8. Power of attorney is an instrument by which one person empowers another to act on their b _ _ _ _ .
9. Annulment of a judicial decision by a supreme court is called c _ _ _ _ _ .
10. In many countries, courts are asked to a _ _ _ _ a tougher approach towards young offenders.